

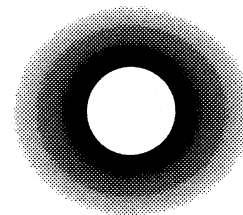
Unitas Oy
Aleksanterinkatu 36 B, 00100 Helsinki
Puhelin (90) 123 031; Telekopio (90) 661 051

panko 22.1
Ante 883

Vesa Vainio
Pääjohtaja

Ylijohtaja Jorma Aranko
Pankkitarkastusvirasto
Ratapihantie 9

00520 HELSINKI

unitas

21.1.1993

**Maanantai-illan viestistä huolimatta lähetän
oheisen muistion.**

Parhain terveisin

Vesa Vainio

LIITE

19.1.1993

VAIHTOEHTO SÄÄSTÖPANKKITOIMINNAN RAKENNUMUUTOKSELLE:
SUOMEN SÄÄSTÖPANKIN PILKKOMINEN JA LIIKETOIMINNAN MYYNTI

1.
Tausta

Suomen Säästöpankin (SSp) ongelman ratkaisuun on Valtion Vakuusrahastolla (VVr) periaatteessa neljä päävaihtoehtoa:

1. Pankin myynti siitä kiinnostuneelle toiselle pankille,
2. Pankin ylläpito ja kehittäminen valtion omistuksessa (status quo),
3. Pankin liiketoiminnan pilkkominen ja osien myynti eniten tarjoaville,
4. Pankin alasajo VVr:n ohjauksessa.

Viimeisen vuoden aikana käydyt neuvottelut ovat osoittaneet, että SSp:n myynti liikepankille kaupallisella pohjalla on hyvin ongelmallista. Perimmäiset vaikeudet eivät niinkään liity teknisten ja liikkeenjohdollisten tai rahoituksellisten ratkaisujen löytymiseen kuin asian poliittiseen puoleen. SSp:n ostaminen on toiselle pankille niin suuri riski - omaisuudenhoitoyhtiön perustaminenkin huomioon ottaen -, että sen vastapainoksi tarvitaan niin merkittäviä taloudellisia etuja tai vakuuksia, että valtion edustajat eivät katso niiden olevan poliittisesti hyväksyttäviä.

Toisaalta pankin ylläpito ja kehittäminen valtion omistuksessa (status quo) on pankkikriisin ratkaisun, valtiovallan tavoitteiden ja varojen käytön sekä pankkijärjestelmän saneerauksen kannalta huonoin vaihtoehto. Status quo'hon päädyttäneen kuitenkin vain äärimmäisen epäonnistumisen tuloksena.

Jäljelle jäävät vaihtoehtoina pankin pilkkominen tai toiminnan määrätietoinen alasajo.

2.
SSp:n tila

Säästöpankkikenttää ja SKOP:ia koskevan ratkaisun pitkittyessä ovat vaikeudet SSp:ssä nopeasti kumuloituneet.

1. Luottotappiokehitys ja järjestämättömät luotot kasvavat arvioitua nopeammin eikä riskien hallinta ole vielä johdon käsissä.

Ilmeisesti suurin osa julkisuudessa ylikorostetuista luotonantoon liittyvistä rikoksista on tapahtunut säästöpankkien piirissä ja lisäävät siellä epävarmuutta edelleen.

2. Asiakkaiden luottamus SSp:iin on rapautumassa. Asiakassiiirtymät muihin pankkeihin ovat merkittäviä ja niitä vauhdittavat tähän tähtäävät kampanjat.

Mitä pitempään epävarmuus SSp:n kohtalosta on auki, sitä suurempien asiakasmäärin voi ennustaa "äänestävän jaloillaan" ja vaihtavan pankkia.

3. Liikkeenjohdollisesti on nykyisellä toimintamallilla - vanhan alueellisen päätöksentekojärjestelmän ja osittaisen keskittämisen risteytyksellä - mahdotonta saada kriittisessä tilanteessa riittävää kontrollia pankista.

4. Luottamusmieshallinto - säästöpankkiliikkeen paljon puhuttu voimatekijä - on joutunut uuteen asemaan, joka vähentää kiinnostusta sitoutua jatkossa pankkiin.

Aitoa päätösvaltaa on viety luottamusmiesten ulottuville. Hallintoneuvoston ja isännistön yli on jouduttu kävelemään tehtäessä viimeaikaisia ratkaisuja.

Väärinkäytösten käsittely voi johtaa luottamushenkilöidenkin aseman joutumiseen valokeilaan esim. aluehallituksissa.

Kaikki nämä tekijät viittaavat siihen, että kokonaisuuden ostaminen käy päivä päivältä yhä vähemmän houkuttelevaksi.

3.
SSp:n pilkkominen ja osien myynti

Koska SSp:n myynti kokonaisuena ei ole todennäköistä, on pankin liiketoiminnan pilkkominen ja osien myynti markkinoille paras vaihtoehto.

31.
Tavoitteet

SSp:n myynti osina puolustaa hyvin monia valtion keskeisiä tavoitteita ja mahdollisesti osaltaan auttaisi ostajaa selviytymään ilman valtion tukea

- pankkitoiminnan yksityistäminen toteutuu SSp:n osalta nopeasti
- osista voi saada parhaassa tapauksessa paremman hinnan kuin kokonaisuudesta (osiin voi sisältyä aitoa kaupallista intressiä ostajalle)
- pankkikentän kilpailutilanne säilyy tasapuolisena, kun ei synnytetä yhtä super-kokoluokan pankkia
- SSp:n rationointi toteutuu nopeasti
- erillistä omaisuudenhoitoyhtiötä ei tarvita.

32.
Perusratkaisu

SSp:ta pilkottaessa perusratkaisuna on, että nykyiseen SSp Oy:öön jäävät sellaiset riskipitoiset tai muut tase-erät ja toiminnot, joita ei saada kaupaksi. SSp:stä muodostuu näin ollen suuri omaisuudenhoitoyhtiö, joka voidaan myös tarpeen tullen laskea konkurssiin, kun tallettajien intressit on turvattu. Näin valtion lisäpanostusta voidaan rajata.

Liiketoiminnan myymisessä on useita ratkaisuja. Myyntikohteita voivat olla mm.

- yksittäiset liiketoimintayksiköt (aluepankit, konttorit)
- erityisyksiköt (Sp-palvelu ja sen tytäryhtiöt)
- saamiskannat (esim. asuntoluotot)
- yksittäiset luotot (esim. terveet yrityslainat)
- kiinteistöt

- osakesijoitukset

SKOP:n myyntiä ei tähän arviointiin sisälly.

Pankin myynti osina tuo potentiaalisten ostajien piiriin koko joukon uusia nimiä. Ostajakandidaatit koostuvat seuraavista:

- kaikki muut pankit ja pankkiryhvät (liiketoiminta, saamiset, toimitilat)
- ulkomaiset pankit (esim. Svenska Handelsbanken) (liiketoiminta, toimitilat)
- sijoittajat (saamiskannat, kiinteistöt)
- vakuutusyhtiöt (liiketoiminta, yksittäiset luotot, kiinteistöt, osakkeet)
- kauppa (liiketoiminta, kiinteistöt)
- kunnat ja muut julkisyhteisöt (kiinteistöt)

33.

Liiketoimintayksiköiden myynti

Myytävät liiketoimintayksiköt voivat olla joko konttoreita tai ns. säästöpankkialueita. Konttoreita on lukumääräisesti niin paljon (600-700 kpl), että niiden myyminen pääasiassa yksitellen on käytännössä vaikea tehtävä.

Päätös kohdistuu näin ollen säästöpankkialueisiin. Niitä on lukumäärältään runsaat 30. Niiden toiminta sekä tulos ja tase on helposti dokumentoitavissa, koska alueet olivat vielä vuosi sitten itsenäisiä pankkeja. Niistä on myös kilpailijoilla selvä kuva.

34.

Erityisyksiköiden myynti

Erityisyksiköistä vain Sp-palvelu Oy:llä on todennäköisesti kiinnostusta markkinoilla. Jäljellejäävän säästöpankkikentän tietojenkäsittely ja kehittäminen sekä eräät keskeiset tuotantoprosessit kuten arvopaperikauppa on hoidettava jonkun toimesta kaikissa oloissa. Markkinoilla toimivista esim. Tietotehdas saattaisi olla kiinnostunut.

Muista SSp:n tai SKOP:n tytäryhtiöistä SKIP, SKOP-rahoitus (riskeistä puhdistettuna) sekä rahastoyhtiöt voivat olla jossain määrin markkinakelpoista tavaraa.

35.

Saamisten myynti

Liiketoimintayksiköiden ohella saamisten myynti on vaihtoehtoinen ja täydentävä tapa SSp:n pilkkomiseen.

Parhaassa tapauksessa vähäriskistä saamiskantaa kuten asuntoluottoja voidaan myydä arvopaperisoituina mm. ulkomaisille sijoittajille. Tämä voisi tapahtua rahastona, jossa myytävään saamiskantaan sisältyvän riskin kantavat oman pääoman sijoituksin SSp/VVr.

Yritysluotoista lienee mahdollista myydä vain kelpollisia luottoja, joita SSp:n taseessa on rajoitetusti. Yksittäisinä luottoina tai luottokantana voi ajatella myös myytävän kuntaluottoja tai muita saamisia julkisyhteisöiltä.

4.

SSp:n alasajo

Mikäli muut vaihtoehdot eivät toteudu, on teoriasa mahdollista, että VVr vauhdittaa SSp:n alasajoa pyrkiessään pankkijärjestelmän saneeraamiseen ja valtion tappioiden minimointiin.

Aktiivinen SSp:n alasajo edellyttäisi mm., että

- uusien luottojen myöntäminen lopetettaisiin.
- asiakkaille ilmoitettaisiin, että pankin toiminta lakkaa ennalta määrättyä hetkenä (muutaman vuoden päästä) ja että asiakkaiden toivotaan hiljalleen etsivän uuden pankkisuhteen.
- henkilökuntaa irtisanottaisiin sitä mukaa, kun työt loppuvat. Riskiluottojen hoitoon jäisi kuitenkin pitkäksi aikaa toimihenkilöitä.
- konttoreita suljettaisiin nopeaan tahtiin.
- korkokilpailusta jäätäisiin pois ja markkinointiaktiviteetit lakkaisivat.

SSp:n aktiivinen alasajo on kuitenkin niin dramaattinen toimenpide, että sitä ei voida pitää näissä työllisyysoloissa realistisena. On todennäköistä, että tällainen ohjelma kohtaisi huomattavaa vastustusta eduskunnassa ja hallituksessa. Kilpailijoille sekä markkinoille ylipäätään se olisi tervetullut ratkaisu.

SSp:n nopea alasajo vaarantaisi mahdollisesti SKOP:n ulkomaisten bondien laukeamisen.

5. Yhteenveto

SSp:n asiakaskunta on voimakkaasti liikkeessä. On käynnissä pankkimarkkinoiden uusjako. Kun VVr:lla on vaikeuksia sovittaa yhteen SSp:n ostajakandidaattien perustellut riskinkattamistarpeet toisaalta ja poliittiset intressit toisaalta, olisi markkinoiden ja veronmaksajien etujen mukaista selvittää nopeasti mahdollisuudet pilkkoa SSp ja ajaa sen liiketoiminta näin alas.

SSp:n liiketoiminnan pilkkominen ja osien myynti on nopein ja tehokkain tapa pankkijärjestelmän saaneeraukseen. Tässä ratkaisussa valtio voi päästä onnistuessaan jopa pienemmin tappioon kuin myydessään SSp:n kokonaan.

SSp:n pilkkominen ja myyminen on runsaasti työtä vaativa vaihtoehto. Resursseja tähän työhön on kuitenkin löydettävissä ostajayhtiöiden ohella esim. SKOP:n ja SSp:n itsensä piiristä.

Pilkkomisratkaisu olisi myös pankkikilpailun kannalta neutraalein vaihtoehto poistaen markkinoilta korkohäirikön.

Vaikka SSp:n koko liiketoimintaa ei saataisi kaupaksi, olisi kaupankäynti omiaan vauhdittamaan pankin tyhjentämistä asiakkaista.